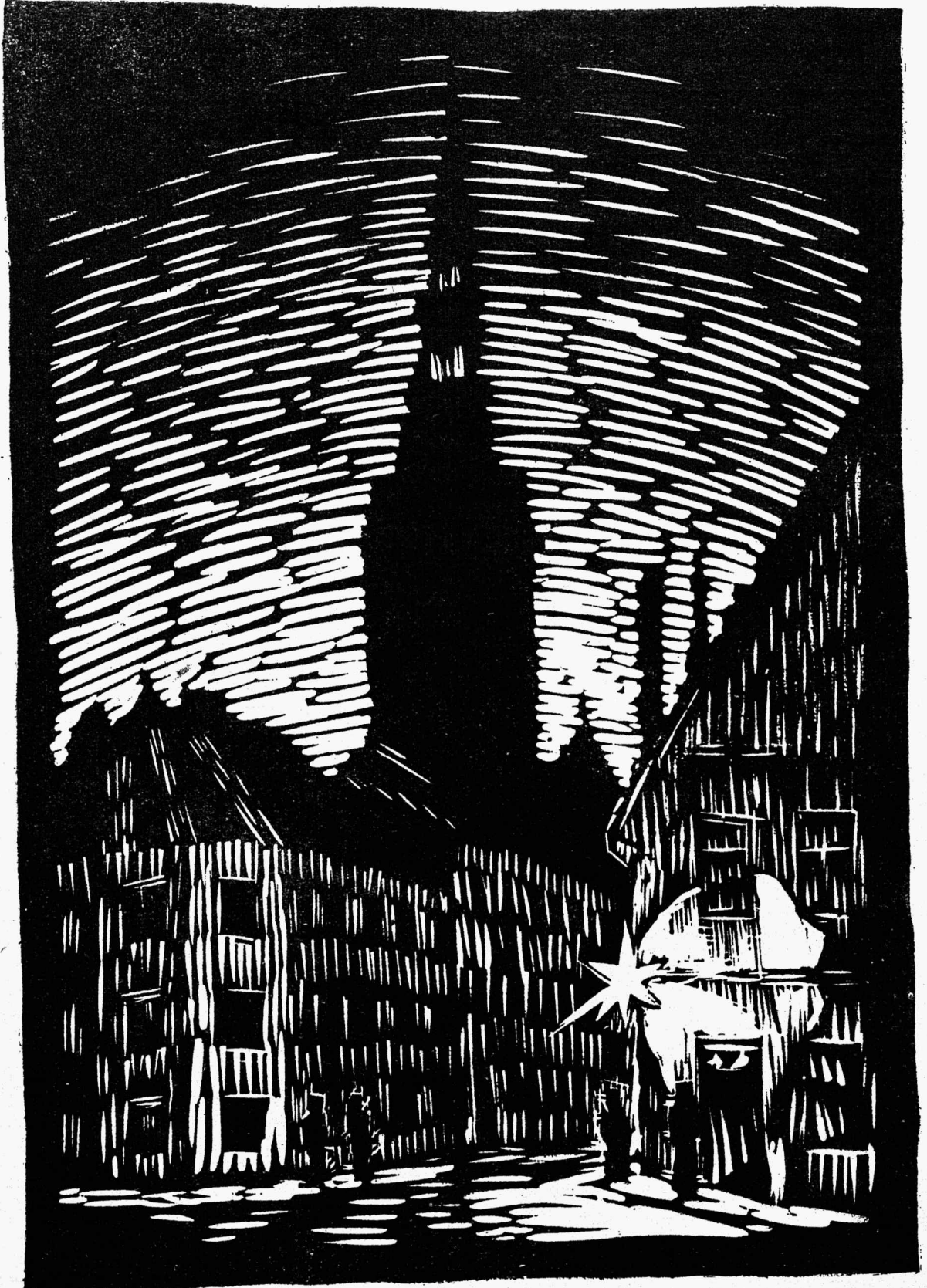

VIKERKAAR

Küsimused ja vastused

W. WAHAB - 1924 -

(Järg.)

Kõige suurem õnn on see, kui alati on aega hädal teha ja kui on kõrge haridus ning suurem lugupeetavate sõprade ring. Siis on õnne ja on kindlustatud enda ülalpidamine.

Õnneks?!... Kuid õnn tuleb harva meile külla, kui tuleb, siis olgem rõõmsad. Suurimaks õnneks pean, kui saan mahti ehitada oma kodu, lilli ja puud paigutada koduaeda. Siis muutub kodu armsaks.

Ed. Bruhlin.

Kõige suuremaks õnneks pean kõrgete ideaalide eest surra.

Magalhães.

Mida pead sa kõige suuremaks õnneks maailmas? — Tõesti raske küsimus! Usun, et selle küsimuse pääle on igal inimhingel vastus isesugune, sest sõnast õnni võib väga mitmet viisi aru saada. Kuid mida see sõna õnn täpselt peaks tähendama, seda ei tea keegi. Palju on õnnest kõneldud, kirjutatud, filosofoeritud, ja paljud on muutunud selle tagajärjel isegi nõdrameelseks, kuid see suur mõistatus on jäänud siiski lahendamata.

Selle suure ülesande — õige õnne leidmise — kallal on juurelnud terve inimkond juba algusest saadik. Selle õnne maitsmiseks on antud inimesele mõistus, meeled ja hing, kuid seda, mida meie oma elu eesmärgiks oleme ette kujutanud, seda meie ei tea. Ei usu ka seepärast, et keegi vikerkaarlastest suudaks seda õiget õnne ära öelda, sest mida ta ka mõnikord õnneks ei arvaks, ikka peaks ta, selle kätte saanud, seda vähe-seks ja kujutaks ette midagi paremat — suuremat.

Võin öelda, et minuga küll alati nii on olnud: ettekujutatus olen vaid leidnud õiget õnne, selle kätte saanud, tundub ses aga palju mõrudusi.

Karl Korsen.

Midagi kangelaslikku, suurt korda saata, pean kõige suuremaks õnneks maailmas.

Sõjakangelane.

Kui ilusa maja omandan, milles oma elupäevad rahulikult võin mööda saata: seda pean maailms kõige suuremaks õnneks!

Nõmmelill.

Pean ülimalaks õnneks olla aus kodanik oma isamaale ja truu sõber oma rahvale. Isamaad aidata, noori võitlusse virgutada raskeil silmapilkudel, oleks mulle suuremaks rõõmuks ja õnneks! Aga veel midagi tärkab mu igatsevas pöues — luua midagi sügavat ja armsat mälestuseks oma rahvale ja siis olla õnnelik!

Rõõmulaneid.

Minu kõige suuremaks õnneks oleks loosivõit, kust saaksin õige suure summa raha, mis täiesti oleks minu kasutada. Suurt rõõmu teeks mulle siis aidata vaeseid ja viletsaid, kellele teevad raskusi nende elutingimused. Oleksin õnnelik, nähes rõõmuläiget õnnetute ja viletsate silmis, kellele hädad olen teinud. Ka endale saavutaksin kõik, mis meeldib — siis oleksin õnnelikum inimlastest.

Madi Kivirikikas.

Kui saaksin õhulaeval kord ümber maailma reisida, ning kõige kõrgemaid ja ilusamaid mäetippe vaadelda (iseäranis tahaksin Helveetsia mägesid näha). Maailma vaadelda, pean kõige suuremaks õnneks maailmas.

Hilda L.

Sama arvavad Igatsus, Junkur Junts, Rapuntsel, Vätku, Jaapani printsess, Meeteor.

Üks arvab üht, teine teist asja suurimaks õnneks. Suurimat õnne maailmasti üles leida on raske — õnnesid on maailmas palju. Kui oleksin üle maailma tark, vast see oleks minu suurim õnn maailmas.

Eily K.

On mul tervis hää — olen vast kõige õnnelikum inimene kogu maailmas.

Bern-Hardy

— samuti Põhjaviim ja Leida Kaevald.

Kõige suurem õnn maailmas on noorus.

Toomingas.

Seda on raske ütelda, mis on suurim õnn maailmas ja ei tea, kas teda õieti ongi. Raha ja varaga üksi arvan, küll õnnelik olla ei või. Minu arvates on kõige suurem õnn: hää sõber ning armas ema.

Kurb Laine.

Sama arvavad Lea Usin ja Metsapiiga.

Minu õnnepäevus on olla rõõmus perekonnaema, kelle ümber hulk terveid, andekaid lapsi, ja tubli ja ausa mehe kõrval talitada oma armsas päikesepaistelises kodus, kust kõlakas palju laulu ja naeru.

Tiina.

Kentsakas oleks minna otsima õnne kusagilt kaugelt. Paljud on oma jalad veriseks jooksnud õnne jahil, mõnigi murdnud tiivad, kuna õnn asub hoopis ligidalt, meie igapäevases elus, igal pool, meie sees ja ümber, nagu seda nii ilusasti kujutab Maurice Maeterlinck oma „Similinnus“.

Kuld nokk.

Kõige suurem õnn maailmas oleks mulle, kui võidaksin loosiga 1.000.000 marka.

Alfred F.

Vastused küsimusele nr. 4: „Kas ühendab või lahutab meri riiksid, kas kõvendab või lõhub nende sõprussidet?“

Küsimus on kaunis keeruline, kuid olen ta käsile võtnud, siis tahan ka vastata. Minu arvates on meri küll sõjas kaaljulik seepärast, et võimaldab kerge sõjatee, mida tarvis ei ole. Kuid kaubanduses — kasulik. Juba vanal ajal kasutasid kultuurriigid merd sõjakäikude otstarbeks, sest maal oli sõjaväega palju halvem liikuda kui merel. Seda kõike arvesse võttes pean ütleva, et meri ühendab ja lahutab riiksid; kõvendab ja lõhub nende sõprussidet.

Hans Ühtepuhku.

Arvan, et meri ühendab riiksid, sest läbikäimine riikide vahel sünnib ikka kõige rohkem mere kaudu. Et ta aga sõprussidet kõvendaks, seda ma küll ei usu, sest iga riik näeks parema meelega, et ikka temal merel rohkem õigust oleks kui teisel.

L-g.

Meri lahutab riiksid, kuid säilsamas ühendab neid. Rajasid ju meie esivanemad Läänemere ääre asudes mere kaudu „akna“ Euroopasse ning sünnib ju riikide läbikäimine suuremalt osalt mere kaudu. Mis sõprussidemesse puutub, ütlen et ta rohkem lõhub seda kui kõvendab. Meri kihutab sõjakäike ette võtma, mis sõprussidet võib purustada. See side on rabe nagu malim, mis võib puruneda kergesti.

Vana Mats.

Meri ühendab riike, kuid lõhub nende sõprussidet nimelt omakasu ja võimu pärast.

Leida K.

Toimetusele saadetud kirjandus.

Eesti Skout nr. 3/4 — Eesti Skoutide Maleva häälekandja. V aastak. Ilmub 8 korda aastas. Toimetus ja talitus Tartus, Aia tän. 19. Üksik nr. 20 mk.

Eesti Kirjanduse Seltsi väljaannete tutvustaja.

— Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus 1924 a.

Painaja. — Rudolf Reiman. Draama 3 aktis. 84 lhk. Hind 100 mk.

Protestantline ilm nr. 4. III aastak. Ilmub üks kord kuus. — Üksik nr. 20 mk.

Nr. 16.

Vastutav toimetaja: Ernst Raudsepp. * Tegev toimetaja: J. Neggo-Võsalo.
Väljaandja: Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus.

1925.

Toimetus ja talitus: Tallinn, Pikk t. 2 (Päevaleht). Kõnetr. 17-96. Toimetuse kõnetunnid teisipäeviti ja reedeti kl. 1—2.
Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid ja „Päevalehe“ tellimiste vastuvõtjad.
Tellimishind: kuus postiga 60 mk., veerandaastas 180 mk., poolaastas 360 mk., aastas 720 mk. Üksik number 15 mk.

J U L G U S.

Samuel Smiles'i ainetel K. E.

Mitte see julgus, füüsiline vahvus, mida sõjas vaja, ei tule sin käsitluse alla, vaid pääasjalikult kõlbline julgus, mis välja astub töö eest, kohusetundes ja mis vaikselt tegutsemise juures ilmakorras ning seltskonnas suuri murdeid on sünnitand.

Kõlbline julgus on see, mis aitab tött tunnistada, õiglane olla, kiusatusile vastu panna ning kohust täita. Inimene, kes omab kõlblist julgust, seisab teistest sedavõrd kõrgemal, ta vaim on suur ning aus, ja ta ei kohku tagasi oma töökspidamiste eest kõige suuremat ohvrit andmast. Iga samm edu poole on ikka seotud olnud igasuguste raskustega, mis avaldusid alalhoidlikkuses, kadeduses, valmupimeduses või väikluses. Kõigil aladel on tarvis läind suuri töomehi, kes kõlblise julgusega on murdnud takistused. Vaevalt on ühtki tööde või õpetust, mis on hakand maksma süüdistuste ning pilketa.

Kui palju on kannatand suured mehed, kes oma vaateid ihte või teise asja kohta avaldasid, uuendusele piitudes ja selle eest isegi eluga maksid, sellest on ajalugu täis näilteid. Edu on läind üle suurte kannatuste tee. Võtame edu teaduses, tehnikas, usus või mujal, ikka on vaja olnud kibedaid võitlusi alalhoidlikkuse ning eelarvamistega.

Kui palju suuri teadlasi ning töomehi on usu nimel oma töö eest kannatand. Giordano Bruno põletati Roomas elusalt, sest et ta oma aja valefilosofia paljastas. Kui inkvisitor ta surma mõstis, ütles ta uhkelt: „Teie kardate rohkem surmaotsust kuulutades kui mina teda kuuldes.“ Nii suur oli selle mehe kõlbline julgus, mis ei lasknud teda taganeda oma vaadetest.

Galilei, kes maakera liikumisse selgust tõi, võeti inkvisitsioonikohtu poolt vasturusele oma vaadete eest. Kirikud ei olnud see kasulik, et tolleaesmesse valmupimedusse valgust toodi, mis valmupimeksuse mõju tunduvalt vähendas. Seega polenud ükski abinõu talie

piha, valgusetoojaid teelt kõrvaldada. Kuid Galilei kannatas vahvalt vangistust ja piina, — teda kardeti isegi pärast surma veel, sest paavst keelas ta matmise. Kuid Galilei nimi on ja jääb alati ausse, kuna ta piinajaid keegi ei ülistata.

Roger Bacon'i, frantsiskaani munk, süüdistati nõiduses ta loodusteaduslike uuringuste pärast. Ta kirjutused hävitati ja ta ise pidj kaudu vangis piina kannatama.

Kuna Kopernikuse õpilasi uskmatuina taga kiusati, tunnistati Kepleri õpetusi ketserlikeks. Isegi Newtoni päate kaevati, et ta oma raskustungi säädusega jumalat teotavat, ja Franklinile heideti ette, et ta oma piksuurimistega jumalavallatuna piiradesse asjadesse tungivat. Veel Humboldti ja teiste suurte loodusuurijate päale kaevati, et nad piibli õpetusele maailma sündimisest ja koosseisust vastu rääkivat. Igatahes on vaevalt ühtki uut leidust olnud kosmograafias, loodusteaduses või füüsikas, millele kitsarinnaliste ja vagatsetate poolt pole vastu astutud.

Mitte ainult kiriku poolt pole leidurelle takistusi tehtud, vaid ka seltskonna ning avaliku arvamise poolt, mis enamasti ikka alalhoidlikke kalduvusi on avaldand. Kui dr. Harvey oma õpetuse vereringvoolu kohta avaldas, kaotas ta oma abitarvitajad — teda peeti arstide poolt hullumeelseks. Paljud uuendustele teetegiad, olgu see ühiskondlikus korras, kirjanduses või kunstis, on esialgu ikka pilke ning mõnitustega vastu võetud. Kuid ometi on nad võitnud, kuigi mõni oma töövihja üldse pole näind, kibeduses ja puuduses surres. Kuid nende kõlbline julgus on suur olnud, neid kõigist hädadest üle aidates.

Nii on iga kultuuriala laiendamine nõudnud kõlblist julgust, mis avaldus energias ning endaohverduses. Kuid tänu sellele on need teerajajad kaasaegsete ta-

kistustest ning mõnitustest hoolimata ajaloos igavesti aukohal.

Kõlbline julgus on inimesi aidand häda ja viletsust kannatada ja pole neid silmapilkugi pannud kõhklema, kui tuli valida surma või häbi vahel. Küllalt on näiteid usukannatajast, kes oma töökspidamiste eest surma läksid selle asemel, et olla salgajad. Nii viibis Luther küllalt surmaohus, kuid ta ei hoolinud sellest, pääseses ainult nagu läbi tõe. Kui keegi sõjamees talle häätahtlikult kord ütles: „Mungake, mungake, vaata ette, mida teed, sa lähed hädaohtlikumasse lahingusse kui keegi meist kunagi on olnud!“ siis vastas Luther, et ta piiblile ning oma südametunnistusele tugeb. See oli siis, kui Luther Vormsi kutsuti keisri ette vastust andma. Vaevalt on kõigi saatust olnud nii armuline kui Lutheri oma.

Nagu juba ülal tähendatud, ei kõhkle ausameelne ning julge mees silmapilkugi, kui tal surma ning häbi vahel tuleb valida. Rojalistist Straffordist räägitakse, et ta samm ning olek, kui ta tapalavale läks, olid rohkem kindrali omad, kes oma väge võidule viib, kui hukkamõistetui omad. Samal kohal läks John Eliot, vabariiklane, vahvalt surma, öeldes: „Parem kannatan tuhat surma, kui et määrin oma südametunnistuse, mille puhtust ning karskust kõrgemaks pean kui kõike maailmas“.

Kui palju on võideldud ning kannatatud enne, kui siht on saavutatud. Tihti hukkuvad esivõitlejad ilma, et näeks oma töö vilja. Nõrk ning kindlusetu iseloom ei

kannataks seda ülal välja. Kuid suuri võitlejaid on aitanud kõlbline julgus.

Maailm oleks hoopis teine, kui kõigil oleks kõlblist julgust. Pääpõhjus igasugustel pahedel ning halbustel seltskonnas on just see, et mõeldakse ühte moodi ning öeldakse nii, nagu avallik arvamine parajasti seda nõuab. Salatakse oma siidametunnistuse häält, kui see väärnähtuste vastu protesti tõstab. Salatakse lihtsalt seepärast, et kardetakse halbu sekeldusi. Kuid seejuures ei saada aru, et väikesed väärnähtused ajaajooksul paisuvad suureks, kuni neile keegi enam vastu ei suuda panna.

Kõlblise julguse puudumine teeb inimese iseloomu kindlusetuks nii, et ta end iga tuule järele annab painutada. Kõige väiksemate asjadega võime kasvatada kõlblist julgust. Igapäevases elus läheb teda alati vaja, et iseloomu ausa ning puhta hoida. Kui süü ausalt üles tunnistame või hääteoteeme, mis meile raskusi sünnitab, või õiguse eest välja astume pilget mitte kartes, siis teame, et seega kõlblist julgust arendame. Ja see julgus kutsub maailmas tihti suuremaid muutusi esile kui vaprus ja vägiteod sõjaväljal. Inimesed, kes seda ei oma, ei jõua kunagi harmoonilise ning täieliku iseloomu juure, mis on õieti üks inimese kallimaist varadest.

Olgu suurte meeste eeskujud, kes kannatasid töö ning parema tuleviku eest, neile noortele, kes piituvad kõlblise julguse ja kindla iseloomu poole, vankumatult teetähisteks.

MEEST SÕNAST.

Iga inimene, kes ei räägi tühja ja kelle sõna pääle võib loota, äratab meis lugupidamist. Kuid see lugupidamine muutub imetluseks ja aukartuseks, kui inimene ka siis veel antud sõnast kinni peab, kui see talle suuri raskusi ehk kannatusi toob. Sellane südamepõhjani aus mees oli Rooma konsul Marcus Attilius Regulus.

Roomlased pidasid sel ajal Kartaagoga esimest nii nimetatud Puunia sõda (264—241 e. Kr.). Roomlaste parim sõjapäälilik oli Regulus. Ehk küll kartaagolased olid tolle aja parimad merimehed ja nende laevastik teiste rahvaste omadest kaugelt suurem, võitis Regulus Sitsiilia lähedal olevat Eknomose neemel selle siiski ära ja kiirustas siis otsused Aafrikasse Kartaagot ennast vallutama. Ta sõjakäik läks esmalt väga õnnelikult, kuid viimaks läks kartaagolastel korda suurt sõjaväge koguda. Nad võitsid Reguluse väe, vangistasid pääliliku ja pidasid ta ikaks pikka aastat vangilhoones kinni.

Vahepääl aga kestis sõda edasi. Roomlased saavutasid Sitsiillas otsustavaid võite. Kartaagolaste jõud oli murtud ja nad otsustasid Roomalt rahu paluda. Selle juures mõtlesid nad ära kasutada vangis oleva Regulus, sest nad arvasid, et ta aitaks Roomas rahu hääks kaasa mõjuda. Nad läkitasid ta ühes rahusaatkonnaga Rooma. Enne aga võtsid nad talt sõna, et ta rahuja vangidevahetuse palve nurja minnes jällegi oma vangipõlve tagasi pööraks.

Nõrkemult ja masendunult saabus Regulus Rooma väravasse. Kuid ta keeldus linna minemast. „Mina ei ole enam Rooma kodanik, vaid barbaaride ori ja senat ei või võraid vastu võtta seespool linnamüüre,“ ütles ta.

Ta naine ja ikaks poega läksid talle vastu ja püüdsid ta meelt pöörda, kuid endiselt jäi ta oma sõna juure kindlaks ja keeldus linna minemast. Rooma senaatorid läksid müüd linnast välja ta juure ja pidasid sääl nõu.

Regulus pidas end ikka Kartaago orjaks, kel ei olnud õigust senaatorite nõupidamistest osa võtta. Esinedes ühes teiste saadikutega rahupalvega roomlaste ees, astus ta kohe kõrvale. Ta vanad sõbrad püüdsid igati ta meelt muuta ja teda senaatorite nõupidamisele saata, kuid endiselt kinnitas ta, et see oleks senati häbitamine. Kartaagolased käskisid tal viimaks oma arvamist avaldada. Kuna ta nüüd võis vabalt oma töökspidamist väljendada, soovitas ta senaatoritel sõda jatkata. Ühtlasi teatas ta, et Kartaago suures kitsikus olla ja rahust kaasu oleks vaid sellele, mitte aga Roomale. Isegi vangide vahetamise vastu seisus ta seletades, et vangistatud kartaagolaste pääliliku varsi täiel jõul sõjavägede etteotsa astuksid, kuna tema, Regulus, barbaaride vangis viibides tervise niivõrd kaotanud, et enam sõjateenistusse ei kõlbaks ja, võib olla, pea sureks.

Roomlasediki imestasid kuuldes teda sel kombel oma pääsmise vastu rääkivat. Ülempreester ise seletas, et kuna tal vanne vägivalla sunnil võetud, siis see ka sugugi ei kohusta vangipõlve tagasi pöörma. Kuid Regulus ei võtnud sellaseid kõnesid kuulda. „Ma tean, et mind ootavad surm ja piin, kuid autu teo kõrvale on see tähtsuseta,“ kinnitas ta. „Kui olen kartaagolaste ori, on mul siiski roomlase julgus surmale kartmatult silma vaadata.“

Senaatorid, ehk neil küll raske oli Regulusi ohvrit vastu võtta, otsustasid siiski teha ta nõu järele. Vankumatult kord antud lubadust pühaks pidades pööris ta jällegi Kartaago vangipõlve tagasi. Hiljem kuuldis, nagu oleks ta sääl kolledate püüamiste järele surmatud, kuid kindlaid teateid selle kohta ei ole. Heledalt ja tännilt sääl ajaloo Regulusi mälestus: ta ei tahtnud end päästa isamaa arvel ega murda pühalikult antud mehesõna.

MAURUS JÓKAI.

100-aastase sünnipäeva puhul.

K. Ehrmann.

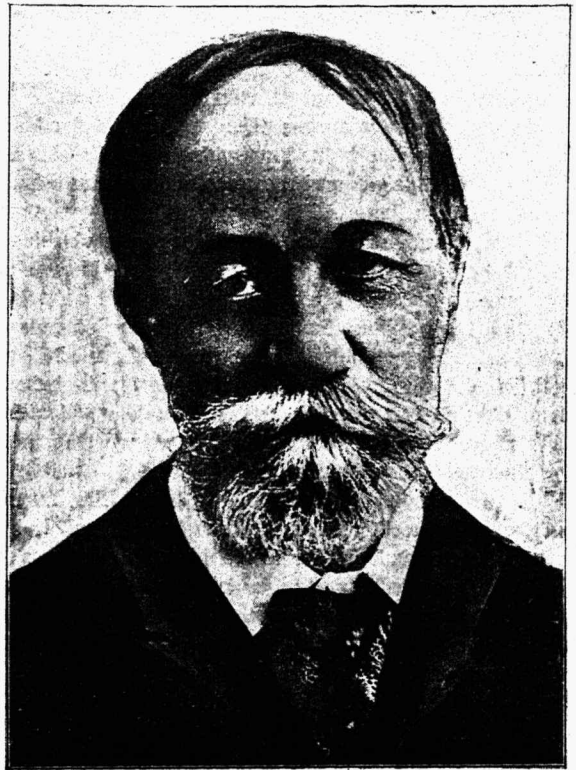
Mitte ainult ungarlased, vaid kogu kultuurilm pühitses hiljuti Ungari kõige suurema prosaisti — Maurus Jókai 100-aastast sünnipäeva. Sel puhul korraldati meilgi ülikooli aulas 28. märtsil Akadeemilise Kirjandusühingu ja Eesti Kirjanduse Seltsi poolt ühine Maurus Jókai õhtu.

Meil on põhjust Maurus Jókaid enam kui mõnel teisel rahval meele tuletada, sest M. Jókai on meie hõimraha suurim kirjanik ja temast on Eesti keele üle kolmekümne viite teose tõlgitud.

Enne kui lähemalt vaadelda M. Jókai kirjanduslist tegevust, peatume ta lihtsa, suurtest välistest sündmustest vaba oleva elukäigu juures.

Maurus Jókai sünnipäev pole kindlalt teada. Arvatakse küll, et see 18. veebruaril aastal 1825 on, kuid võib olla, et see ka 20. veebruar on. Jókai sünnipaigaks on Kamároni linnake Doonau kaldal, kus elanikud pääsjalikult tshehlased. Väikene nõrga tervisega poisike käib kodulinna koolis ja õpib hoolega. Kirjandusline huvi ja kaldumus tuleb noorena esile, sest juba 9-aastaselt poisikeselt ilmub trükiis luuletus. Ta käib Pápa linna Calvin'i usulises kolleegiumis, kus tutvuneb ka oma saatusvenna luuletaja S. Petőfiga. Siin algab sõprus kahe kirjaniku vahel, missugust harva leida. Kõrvale võiks ainult Goethe ja Schilleri sõprust säada. Edasi õpib Jókai „Kecskemeti“ õigusteadust. Ta lõpetabki ülikooli juristina, omandades advokaadi diploomi ühes doktori aukraadiga. Lõpetanud õigusteadlasena ülikooli, ei hakka Jókai mitte advokaadiks, vaid kirjanikuks, olgugi, et isa väga esimest elukutset pojale soovitas. Aastal 1848 ja 1849 võtab Jókai Petőfiga osa magyari liikumisest. Mõlemad esinevad noorsoo juhtidena, tahes lõppsihile viia Ungari poliitilist äratamist. 15. märts 1848. a. on kogu Ungari rahvale vabuspäevaks. Jókai ja Petőfiga eesotsas viiakse läbi trükiivabadus ja põhisäädus. Kuid reaktsiooni päevil langeb Jókai kui ka Petőfi põlguse alla ja nad on sunnitud põgenema, sest Austria terrorivalitsus on ka Jókai nende 32 Ungari kirjaniku hulka arvanud, keda hukata. Järgnevad maapao aastad. Jókai rändab oma abikaasa — kuulsa Ungari näitleja Roosa Laborfalvi seltsis üle kuuete aasta mööda ilma. See ajajärk on Jókai jaoks valusam, kuid produktivsem. Ta kirjutab lõpmata palju romaane, novelle, luuletusi ja näidendeid pääsjalikult isamaaliste ainete üle. 1861. aastast päälle võtab jällegi osa poliitilisest kui ka kirjanduslisest elust, toimetades muu seas ka ajalehte „Nemzeti“. Ta kuulub nüüd pahempoolsete kilda, kuid läheb pea parempoolsete juure üle. Ta valitakse rahvasaadikukski. 1896. aastal nimetab kuningas Franz Joseph I ta Ungari ülemkoja liikmeks. Aastal 1875 pühitseb ta ühes Ungari rahvaga oma 50-aastast sünnipäeva, mil puhul trükitakse ta teodangu koguteos ja annetatatakse mitsionaalse kingitusena 200.000 kuldkrooni. Ta sureb aastal 1904 Budapestis 79 aasta vanaduses 5. mailkuu päeval, ning maetakse sarnaselt valitsejale.

M. Jókai kirjanduslik tegevus, mis algas varakult ja kestis kuni elu õhtutunnini, andis üle 300 raamatu. Nii võib Jókaiaga ainult Dumas't võrrelda. Asjata pole Jókai maailma kirjanduse fänomeenide hulka arvatud. Jókai on kirjanikus Ungari vabaduse ja iseseisvuse keha. Tema aineala on valitud pääsjalikult kodumaa minevikust ja olevikust. Jókai kirjanduslik stiil on omapärane ja ilus, jutustuse toon kerge ning lugeja tähelepanu valdav. Keele anderikka käsitlejana on Maurus Jókai Ungari proosa stiili suurkunstnik. Ta sõnade tagavara olevat koguni suurem kui V. Shakespeare'i oma. M. Jókai oli rahva kirjanik, ta teoste maailm rahvuslik, samuti ka tegelased, niihästi pää- kui ka kõrvalosades. Selle juures on Jókai fantaasia piiritu, see on

lendlev ja meeleoluline, selle juures aga elav ja värske. Igalpool on Jókai humoristiline, mispärast ka sarnase populariteedi omanud. Miks aga Jókai kõik teosed mõjule pole pääsnud, on seletatav sellega, et ta palju ja kiiresti kirjutas. Ühelks suuremaks puuduseks Jókai juures on asjaolu, et ta oma kangelasi idealiseerib. Kõigi puuduste päälle vaatamata on Jókai suur kirjanik. Ta on jäänud kogu elus inimeseks ja kunstnikuks. Õigusega on öeldud: Jókai oli inimesena häa, kunstnikuna imeline.

Jókai ei esinenud mitte ainult jutukirjanikuna, vaid ka luuletajana ja näitekirjanikuna.

Jókai esimene teos, mis trükiis ilmus, oli „Nädalapäevad“ (1846). Tema tähtsamatest teostest oleks veel nimetada „Kõigi põrgute läbi“, „Georg Frater“, „Kuldaväärt mees“, „Mustad teemandid“, „Poliitilised moed“, „Kriivisüdamega inimese pojad“, „Daam merisilmadega“, „Uus mõisnik“, „Põhjanabani“, „Dekameron“, „Szigetvári märtrid“ ja hulk teisi, mille loetlus siinkohal pea võimata.

Jókai kuulsus ei piirdu mitte ainult Ungariga, vaid ulatab üle maailma. 1900. aastani ilmus Jókailt, nagu andmed näitavad, Saksa keeles 137 teost, Poola keeles 48, Vene keeles 30, Inglise keeles 23, Tšehhi keeles 22, Soome, Rootsi ja Serbia keeltes 76, Itaalia ja Prantsuse keeltes 6, jne. — Eesti keeles on temalt ilmunud üle 15 romaani ja 20 novelli. Eestikeelsed tõlked pole aga kahjuks kuigi hääd, sest nad on pääsjalikult Saksa keelest tehtud. Jókaid on eestitarind pääsjalikult P. Grünfeldt ja Ed. Vilde. Ta novelle ja romaane on ilmunud nii eriraamatutena kui ka ajakirjanduses. Jókai on Ungari kirjanikest see, keda Eesti lugeja kõige enam tunneb.

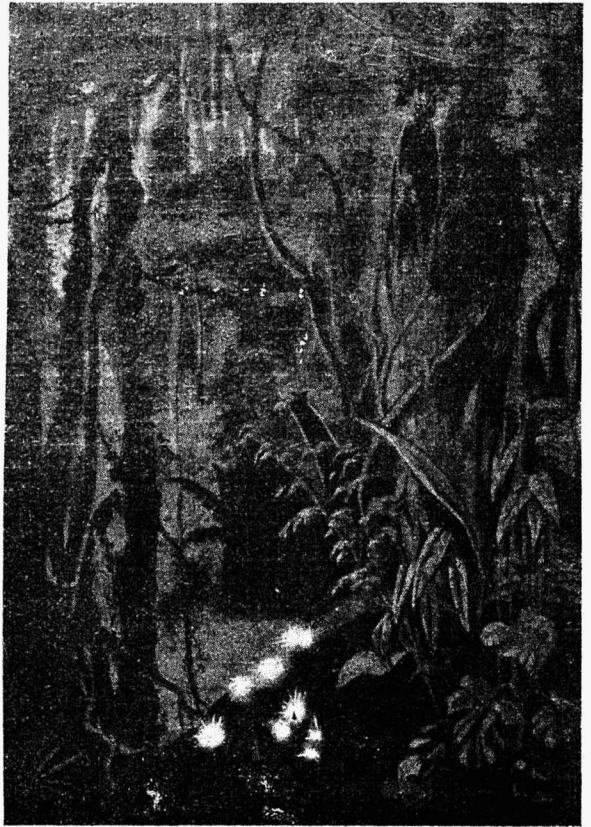
Jókai on seda väärt, et teda tundma õpitaks.

HIILGAVAD SEENED.

R. H. Francé järele H—a.

Kui Põllilli viibis külalisena muti juures, valgustas too oma pimedat maja sinkjahilgelise puukillukesega. See veetlev mälestus esimeste lapsea päevade nõidusvallast saab uuesti elavaks imetaolise pildi juures, mida pakub troopikaöö kusagil Brasiilia metsas. Ollakse küll kaldunud võtma liialdusena tõendust, et sääl loodus ise on riputanud puude külge nagu pidutulestikuks sääraseid hõõglambikesi. Kuid uusimaaegne loodusteadus kinnitab sama; ka kalneimate vältlausetega ta ei või ometi lausuda muud kui sama, mida läinud aegade muinaslugugi. Roheliskuldsed laternad lendavad iseendast õhus ja mahedas hõõguvuses hiilgavad seened sügaval all taimestiku juurterägastikus. Sadadena on seismas sätendavate äärtega palistatud hiilgavaid seenkübaraid niiskel pinnal, ja otsekui särakirjast kaotatud briljante helendab lehestikus ja ülal puokstel nii mõningaidki sädemekesi, mis päevavalgusel osutuvad vaid värvivaesteks, silmapaistmatuks seenmügarikukeseks.

Aga see hiilgavate putukate ja seente riik mitte ainult ei võlu meeli, vaid ta virgutab ka mõtlejat. Kui viimane on rännanud ümber ka põhjamaises looduses, siis teab, et mõnede loomade ja taimede hiilgamine pole troopikale mingiks teesõiguseks. Hiilgavaid mardikaid — mis aga tõepoolest on putukad — leidub ka siingi elustamas surviööd, ja kevadise metsa niiskes ja soojas aurus võib sageli siirtida mitte vähema toredusega flu-

Hiilgeseened Brasiilia põlises metsas.

Hiilgavad seened.

tulistik, ainult selle vahega, et ta müüd tõepoolest end peidab sääl, kuhu juhatab muinasjutt — mutimajas, maa all, mädanevate lehtede all, kaetud kõdunevaist puukändude ja -tiivide mahapudenenu koortest. On ju siin küll tegemist vaid kahvatute sädemete õrneima helendusega, peeneimate särakirte valmutaoliste vilksatustega, kuid olult on see ometi sama, mis troopikagi nõiametsas. Ja mõlema nähtuse puhul peitub sõnutus hiilgavuses looduse samasugune imetaoline saladus, mida küll seni on suudetud selgitada, kuid ometi veel mitte teha läbipaistvaks. On teada, et seenkübarikud ja bakterilad, mis võtavad osa öisest metsavalgustusest, saavutavad oma fosforsädemekese hingamise abil, sama aeglase põlemise abil, mis inimesegi rinna hoob sooja ja elulise. Teadus on meile näidanud, et taim hingates mitte ainult võlvat valgust ei suuda tekitada, vaid ka soojust, mida mõne öie juures tema pulmapäevaks nii rohkesti kokku kuhjub, et ta see kätte sureb ja oma enda saavutatud, sageli kuni 51° C, palavuses pääkese närbumult langetab. Seega on teadus siin jälle kord osutanud kõlge elava iihetaolsusele. Kuid veelgi on lahendamata küsimus, kuidas nimeft hingamine tekitab valguse ja milline mõte on varjul ses nii pidulikult leegitsevas hiilgesädemes.

KUIDAS KEHA TASAKAALUS HOITAKSE.

Juhan Klein.

4

4. B á r á n y uurimused.

Sest on nüüd juba rohkem kui kakskümmend aastat tagasi, kui kõrvaarstidel oli teada, et kõrva loputamise või pritsimise puhul inimene teeb sagedasti omapäraseid tõukelisi silmalülitusi, samuti naljakaid pää- ja kehalülitusi, just nagu ähvardaks teda kukkumishädaoht. Ka siida võtab sest aktsioonist osa: ta hakkab pöörutama. Keegi ei uurinud neid asju aga lähemalt. Seda tegi alles Austria kõrvaarst B á r á n y. 1905. aastal näitas ta, et nimetatud liigutused esinevad ainult siis, kui kõrva pritsimiseks võetud vesi on kuumavõitu või jälle liig külm. Kehasoojuse vee pritsimisel ei ole mõju. Kirjeldatud nähtused algavad umbes 20—40 sek. pärast pritsimist. Palava vee tarvitamise puhul liiguvad silmad opereeritava kõrva poole, külma vee tarvitamise puhul aga — vastupidises sihis. Kuid need liigutused tulevad ainult siis toime, kui kõrva labürint on terve. Vastasel korral pole midagi iseäralikku märgata. Nii tehti siis suur arstiteaduslik leidus: leiti a b i n õ u, kuidas tagakõrva kõlblikkust proovida.

Millega aga seletada, et kuumavõitu ja külma võitu vee mõju terve kõrva pääle on ühenduses nimetatud järelnähtustega? Selle seletuse andis jällegi B á r á n y. Suurt päämurdmist ei näi siin vaja olevatki. Just samasuguseid tõukelisi silmamunade liikumisi nagu kõrvaloputamise puhul, võime pää pööramisele tähele panna. Pää- ja kehalülitused, mis sääl esile tulevad, ei ole muud midagi kui keha liikumise puhul ettevõetavad tasakaaluliigutused. Teame aga juba, millal need võib teostada: siis, kui kõrva labürindi lookkäikudes tekib endoliimi liikumine. Kõige selle põhjal tuli B á r á n y otsusele, et ka kõrva loputamise ja pritsimise puhul esinevad nähtused tulevad sellest, et lookkäikudes olev endoliim läheb liikvele, — külma vee tarvitamisel seetõttu, et ses lookkäigu osas, mis kõige enne külmaga kokku puutub, endoliim läheb külmemaks ja seega rassemaks ja hakkab langema; sooja vee tarvitamise puhul oleks tegemist endoliimi osalise soojenemisega ja ker-

gemaksminemisega, mis samuti voolu peab sinnitama, muidugi aga vastupidises sihis.

Seda otsust oli tarvis aga kuidagi viisi tõestada. Ja B á r á n y leidis mõttenüüdi: kui inimene pää pääle panna, jalad ülespidi, siis peaks kõrvapritsimise puhul endoliimi vastupidises sihis hakkama liikuma, kesknärvikava peaks saama vastupidiseid teateid ja kõrvaloputamise kaasnähtused peaksid siis toimuma ka vastupidises sihis. Tegelikult see nii oligi. Tõsi, pää pääle B á r á n y inimesi seisma ei pannud, — ta laskis neid kord pää tugevasti kuklas hoida, teinekord aga — tugevasti ette kallutada. Sellest oli küllalt. Liikuisid silmamunad pää kuklas hoidmise puhul näit. vasemale poole, siis liikuisid nad pää ettepoole kallutamisel paremale poole, tegid kehamusklid enne nõrku jõupingutusi, et keha vasemale poole „kukkumist“ ära hoida, siis tegid nad nüüd otse vastupidiseid liigutusi. Üldse, igasugusele päähooldmise viisile vastasid erisugused liigutused. Seega oli B á r á n y oma oletuse hiilgavalt teostanud. Veel kord on need katsed aga näidanud, et meie kujutus tasakaaluelundi, lookkäikude, tegevusest vastab täiesti tõele.

Umbes samasugused nähtused, mis kõrvapritsimisel ette tulevad, näivad ka mõnesuguseil uppumisjuhtumistel osa mängivat. Tõepoolest, kui ujudes näit. külm vesi järsku kõrva satub ja endoliimi lookkäikudes paneb liikuma, siis saab väike pääaju, meie tasakaaluasjanduse ministeerium, keha liikumise ja oleku üle ebaõigeid teateid, — pää võib hakata pöörutama, tasakaaluliigutused, mis saadud ebaõigete teadete põhjal ette võetakse, on ka ebaõiged, ja need võivad ujujale saada saatustlikuks. Selle asjaolu hindamine on muidugi alles pärast B á r á n y leidusi võimalikuks saanud.

B á r á n y uurimused on kaasaegsete teaduseinimeste poolt tunnustamist leidnud: 1915. aastal tunnustati B á r á n y Nobeli arstiteadusliku auhinna vääriliseks. Tol ajal oli B á r á n y parajasti Venemaal sõjavangis. Muidugi mõista, vabastati auhinnalaps, laureaat, siis tollest saatuse kiusamisest.

(Järgneb.)

NARTSISSI SURM.

Oskar Wilde. Tõlkinud H. J.

Suri Nartsiss ja tema magususte järv muutis oma mahedad vood kibedate pisarate karikaks. Nutvad näkid jooksid metsast välja ja vaigistasid järve lauludega.

Järv oli muutunud. Näkid päästsid valla rohelised juuksed ja hüüdsid tema lainetele:

„Tunneme sinu mõõtmatud kurbust Nartsissi järele. Ta oli nii kena...“

„Ta oli kena?“ küsis järv.

„Sina tead paremini kui meie,“ vastasid näkid. „Ta ei heitnud pilkugi meile, ta igatses sind; sinu kallastel end hellitades, vaatles ta oma ilu sinu peegli-vee vastuhelkides.“

Ja järv vastas:

„Mulle oli Nartsiss kallis. Minu kaldal kummardudes vaatas ta mind ja tema silmade sügavuses paistis vastu minu ilu.“

S. Wörishöffer. Noorsoole toimetanud Victor Neggo.

16

Pääle seda, kui kõik thugid oma anded jumalannale olid annud, tõusis rahvahulga keskelt kõrge, sihvakas mehakuju jumalakuju ees seisva altari ette. Silmapilk vaikus sosin ümberringi, sügav, pühalik vaikus valitses koosolijate seas.

Mees sirutas mõlemad käed jumalanna poole. „Oo, Kali!“ hüüdis ta, „suur jumalanna Bhavani — anna meile nüüd märku püha talituse alustamiseks!“

Mitu varjatud nägudega meest, kelle riided olid laiade kuldaeltega palistatud, ülemgurud ehk kõrgemad templivaimulikud, vedasid musta kitse kohale, löiksid sellel kõri lõhki ja toppisid tal vasaku esimese jala tuksatavate lõugade vahele. Siis jälgisid nad tähelepanelikult selle väikese kehaliikme kindlusteid, kõikuvaid liigutusi.

Viimaks langes see väärjumala kuju sihis maha. Ülemguru kuulutas valju häälega: „Märk on soodne. Kali vaatab armulikult alla oma pooldajatele!“

Rõõmukisa kostis kõigi suust. Kõik hõiskasid, kriiskasid, karjusid ja mörgasid; iga üksik neist tantsis, plaksutas käsi, kaisutas oma naabrit või käänas kannal nagu vurr ringi. Näis, kui oleks nad kõik mõistuse kaotanud.

Nagu pörgulised vaimud märatses õudne seltskond maa-aluses ruumis. Richard polnud kunagi veel sääraseid häält kuulnud ega näinud hullustust.

See kõik aga kujutas alles ainult algust. Rõõm jumalanna Kali armulise teadaande üle pidi alles sootuks teisiti väljenduma. Keegi usuhullustajast ei küsinud selle järele, kas ehk ülemguru lõppevat kütse kindla käega nõnda ei asetanud, et looma esimene jalg lõugade vahelt paremale poole pidi langema, vaid ta püüdis ainult jumalanna poolt avaldatud armu võimalikult ülevoolavate tänuavalduste abil hinnata.

Endapiinamised, need mõttetumad jõledad oma ihu vastu patustamised võtsid algust.

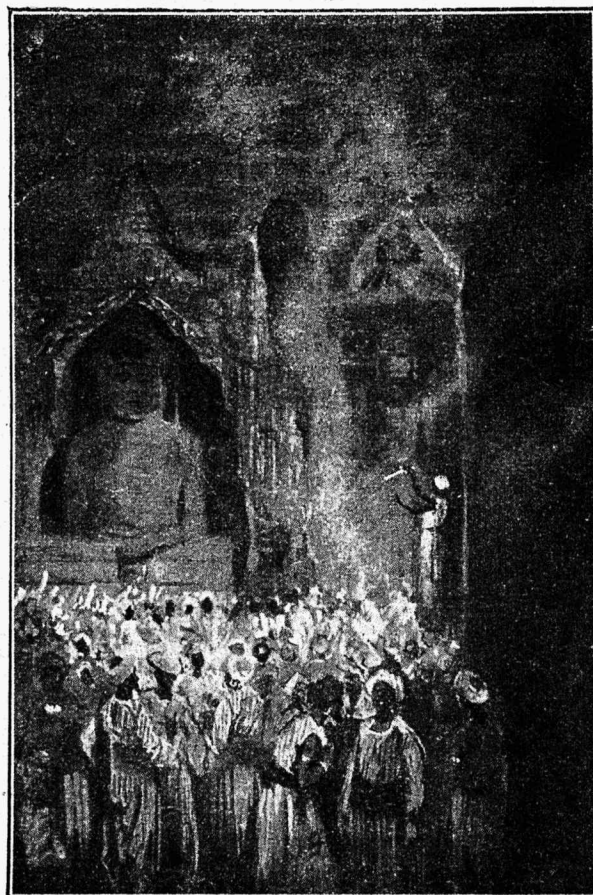
Silm-sääl lendas kate kehalt. Noored ja vanad pääd ilmusid nähtavale, näod, mis kuulusid nii kõrgemasse kui ka alamasse rahvakihidesse, salakavalad ja suursugused, targad ja harilikud näojooned, missuguseid ainult üks ühtlane joon ühendas, metsiku, mõõtmatu rõõmu ilme.

Kui juba kord mõned näokatted ja iilriided alla olid langenud, haaras hullustus üksikud koosolijast sel määral, et nad kõik riided endalt maha rebisid ja täiesti alasti läbi tuli hakkasid kargama, kusjuures nad müüdi end hirmsal kombel põletasid nõnda, et nende ke-

had peagi juba tulehaavadega olid kaetud. Neid ei pannud nad aga vähematki tähele, vaid näisid enim nende pääle uhked olevat. Teised jälle puurisid endale teravaid naelu läbi põskede, huulte ja keele, löiksid teravate riistadega haavu oma lihasse nõnda, et veri kõrgele üles pritsis, või jälle jooksid põlevate habemete ja juustega ringi, kuna veel eriliselt innukad oma sõprade abil endale tugeva raudkonksu külje sisse ajasid ja siis pika keti otsas üle tule edasi-tagasi kiikusid.

Sääljuure kritskasid, mörgasid kõik, plaksutasid käsi ja trampisid jalgu. Ükski üksik hääl ei eraldunud enam selgesti sest hargnematust kärast.

Siis astus üks mees suure metallise tilaga laest vabalt allarippuva metallplaadi juure ja peksis tilaga seda vastu. Silmapilk rauges hullumeelne märatsemine ja

ulumine. Muutus äkki nii vaikseks, et Richard kolikus. Ta arvas, et ta sügavat, suurest ärevusest kiirustatud hingamist tingimata pidi kuulma.

Veel kord palus mahaut rohkem käeliigutuste kui sõnade abil: „Tule, tule, — ära jää seda vaatama, mis nüüd järgneb.“

Kui Richard pääd raputas, piilus ta käiku, kuulatades ja puurides pilkudega pämedusse. Kas peaks vaht veel sääl olema?

Vaevalt. Hondin sosistas küsimise, ta sammus edasi — ei kedagi. Vahest oli veel võimalik nägemata pääseda! Kui maa-alune käik alles vaba peaks olema, siis tahtis ta Richardit nüüd järgnevate koleduste vaatlemises takistada, ning peaks ta poisi vastu kas või jõudu tarvitusele võtma.

Ta ruttas edasi, kuna Richard kätkesti peksva südamega paigale vahtima jäi. Maa-aluse koopa kauge-
mast osast kostis nüüd poolvalju laulmine, ühetooniline ja lihtne, aga seda õudsem. Koosolek püsis täielises vaikusel, lauljad mehed lähenesid ikka rohkem ja rohkem, nende hääled muutusid valjemaks, kuni nad mihades paisudes merekohinale sarnanesid — siis ilmus iseäraline ja õudne rongikäik nähtavale.

Rahvahulk astus aupaklikult kõrvale, kõik pääd kummardusid.

Ees sammusid laudes kuus pääläest jalatallani valgesse rietatud kuju, alamgurud ehk chamid, neile järgnesid kuus metallkausi kandjat, kes oma muusikariistadel pühalikku, Kali auks ettekantavat laulu saatsid ja nende taga neli mustas riiuis näokattes meest, kes õlgadel kandsid kandraami.

Mustad rätid lehvitsid sellelt igasse külge.

Kandraam asetati Bhavani altari ette maha.

Läbi musta katte võis inimese kehavorme ära tunda. Richardi otsaesisele kogunesid suured higitilgad, ta pilk otsis elevantjuhi oma. Kui ta aga selle asukoha tühja leidis olevat, tungis tema soontesse jääne õudustunne:

Kas olid need elavad inimesed, keda sääl ohvrina kavatseti veristada?

Ta ajas hambad tangi, ta pää pööratas. Mis nüüd pidi sündima, seda näha näis talle siiski üle jõe minevat.

„Hondin,“ sosistas ta, „Hondin, kus sa oled?“

Aga mahaut ei kuulnud teda, ta tungis kiirel sammut, väikse lambiga iga nurgakest valgustades, läbi kogu mitmeharulise kaljukäigu.

Võlvialuses kõlas nüüd jällegi tamtami löök. Lau-
lud vaikisid silmapilk, vaip kisti raamilt. Sellel lebasid kahe mehe kehad kätkest ja jalust raami külge köidetuna. Need olid parsid ja vanemad mehed, ning, nagu riiete järele võis otsustada, väga rikkad ja kõrgest soost.

Richardil kerkisid karvad püsti. Kas need haletsusväärased ohvrid elasid alles?

Aga ei — Jumalale tänu, nad ei liigutanud ühtki kehaosa, kui köidikud langesid. Seotud ohvrit ei võta ju paganate jumalusi vastu.

Kuid siiski võis surm alles hiljuti nad olla tabanud, sest kehalikmed paindusid neil alles, näod paistsid alles täis elu ja õitsevat tervist.

Kaks meest haarasid korjuste jalust, kaks õlgadest kinni ja tõstsid nad marmorplaadile üle ohvrikausi. Kui neil riideid seljast lõigati, ilmus nähtavale siidist silmus, millega ohvrid thugide püha kombe järele verevalamiseta surmataks.

Alles üsna hiljuti, mõne vähese minuti eest olid süngete usumäratsejate käed mõrtsukatöö õnnetute vangide juures korda saatnud.

Ülemguru pistis nimetissõrme kuldseesse kaussi kogutud kiltseveresse ja tõmbas üle mõlema sirnu otsaesise verejoone, siis viipas ta abliistele.

Silmus kõrvaldati ja kolmetahuline terav nuga tõgiti kägistatute kaela veresoonesse, — hele verejuga voolas ohvrinõusse.

Nüüd algas jõe töö. Kolm, neli chami sõtkusid oma kättega kumbagi keha, et verd viimase tilgani enne haugumist välja pressida, kuna kogu koosolek nende paganate arusaamise järele pühaliku laulu alustas. Kui kogu veri korjustest välja oli sõtkutud, pistis ülemguru oma käe anumasse ja pritsis seitse korda verd jumalanna kujule, — siis järgnesid mõlemale ohvrile kaks uut ja nõnda edasi, kuni kümme korjust verest tühjaks olid lastud. Samal ajal, kui Bhavani altari kaht ohvrit veristati, kägistasid chamid ühes kõrvalruumis kaks uut ohvrit, et ikka jälle saavutada värsket, voolavat verd.

Nüüd oli kauss ääreni täidetud.

Ülemguru viipel kandsid chamid ohverdatute kehad välja, siis andis ta käega märku, mille järele kõik oma katted kõrvaldasid. Üksteise järele astusid thugid kuldse anuma juure ja võtsid selle jõledustempli ülempreestrit vastu pühendusmärgi, mis osutus süüitult tapetud kaastöömestele alles sooja vere puudutamises. Kõik otsaesised läikisid punastena, — vaade, mis Richardilt peaaegu meelemõistuse ahvardas rõõvida.

Jällegi otsis ta pilk elevantjuhti.

KAHESKÜMNES KOLMAS PÄÄTÜKK.

Tippoo oma tõsisel kujus.

Kui viimane koostija't oma õudse pühadusmärgi oli vastu võtnud, kujunes altari võlvialuse tagaseinale lai läbikäik ja nüüd ilmus tulepiirkonda mees, kes poisi otsivaile pilkudele seni oli puudunud, Tippoo, härjapõlvlane-nõid.

Ta üsisid vääntesid tema keha ümber, nad niilpsasid keelt ja ajasid end oma peremehe õult järsku püsti, nad sisisesid ärevalt sarnast hulka inimesi nähes. Oli selge, et nad mitu päeva olid olnud toiduta.

Tippoo kandis imeilukku piduülikonda tulipunasest riidest, igalpool kuldsete ja hõbedaste ilustustega kaunistatud, ileni kaetud kondikeste, ussinahkade ja täis-
topitud sisalikkudega, kellukeste ja suletutidega nagu üle külvatud. Ta liikus aegamööda tantsides seitse korda ümber Bhavani altari, vahetpidamata vilet puhudes ja pääd taktiks kõigutades, siis jäi ta viimaks kuldse kausi ette peatuma.

Maod sisisesid ikka vihasemalt.

Ülemguru kuivatas oma verega kaetud käsi. „Nüüd on järg jumalanna valgete ohvrite käes,“ ütles ta, „Tippoo, kas sinu silmaterakesed, templi pühad maod, on valmis ohvrit vastu võtma?“

Härjapõlvlane noogutas. „Kaks ilusat, tugevat poissi ootavad silmapilku, mil nad, kes seni veel mingit paha ei aima, kutsun ja siia toon,“ vastas ta. „Usid ei ole tunaellsest saadik midagi söönud, — käsi, oo guru, ja ohver võib alata.“

„Veel mitte,“ vastas preester, „meil on veel üks kolmas valge, kelle ise siia tõin, üks faringi meie rõhujate ridadest, — ta peab esimesena pühade madude hammastega tutvunema.“

Rahuldust avaldav sumin kõlas ümberringi. Guru viipas, — kuus chami vedasid kätest ja jalust seotud inglise ohvitseri kohale. Õnnetu suhu oli riidetomp topitud; kõik ta meeleheitlikud katsed, end vabastada, jäid rebenemata köidikute tõttu tagajärjetuks.

Richard oli iga sõna kuulnud, iga härjapõlvase liigutust jälginud. Või see oli siis ta kavatsus! Tema ja Oskar taheti elusalt mürgist paisuvate madude ette heita!

Külm õudusviirg voolas läbi tema soonte. Kus oli Hondin?

Kas ka tema oli truudusetu? — Kas ka tema oli äraandja?

Tahtmata astus poiss võrele veidi lähemale. Talle tundus, nagu peaks ta püstoli taskust haarama ja nende jumalakartmatute mõrtsukate hunnikusse põmmutama, kes sääl ühe valge mehe etu tahtsid võtta, nagu ei tohiks seda jõledust, seda hirmsat tegu tasumata lasta sündida, milleks metsikute usumaratsejate trobikond praegu ette valmistus.

Tugevais köidikuis vaevlev ohvitser asetati pörandale maha, Tippoo põlvitas ta ette, — keelt niipstes ja sisisedes puurisid maod oma hambad abitu mehe tuk-satavasse, hirmust moonutatud näkku.

Rahvahulk hakkas jälle laulma*).

Tippoo tõstis võiduröömsalt pää. Hetkeks kohtusid tema ja Richardi pilgud, ainult vilkeks, kuid noor mere-mees tundis, et teda on nähtud, ta pörkas ehmunult tagasi, valmis meelemärkust kaotama.

Sel saatustlikul silmapilgul haarasid kaks tugevat kätt talt kinni, toetasid ja hoidsid teda raske kukkumise eest. „Käik on vaba,“ sosistas Hondin, „tule kiiresti, meie ei tohi minutitki viivitada.“

Richard lasi end tõrkumata ära viia, ta jõud oli halvatud. Igas nurgas, iga krokodilli ja elevanti kuju arvas ta pimeduses õnnetu inglase moonutatud nägu nägevat, ta tundis, et ta süda peaaegu lõhkemiseni peksis ja teda ähvardas lämmatada.

„Käisin ülal,“ teatas Hondin, „kõik on põgenemiseks valmis, Oskar viib elevanti kuni teeni ja teie põgenete. Ma tarvitan vägivalda, kui peaksid tõrkuma.“

Richard värises. „Kas järgid meile, Hondin?“

Indiaalane hingas sügavalt. „Kui see mul võimalik on, siis muidugi. Vastasel korral mõtle minu kui siit ilmast lahkuu pääle, laps. Saagu sa õnnelikuks!“

Ta tõmbas poissi peatamata edasi läbi pikkade, õudsete käikude; siiski möödus umbes kümme minutit enne, kui nad jälle üles maapinnale jõudsid. Richard

* Juba Greeka ajaloolane Herodot(os) [484—425 e. Kr. s.] jutustab ühigidest kui ususelstest, kes ülal-kirjeldatud kombel oma ohvripühi Gangese jõesuu läheduses pihitsesid.

oli nüüd juba pisut toibunud, talle tuli jälle silmapilk meele, mil Tippoo teda näinud pidi olema. „Ole ettevaatlik, Hondin,“ ütles ta tasakesi, „kardan, et Tippoo mind võre taga silmas!“

Mahaut kokkus. „Jumal hoidku selle eest,“ hüüdis ta.

Ülal aiamajas kuulatasid mõlemad. Kõik oli vaikne.

Hondin avas ukse. „Ruttu!“ sosistas ta. „Kas pole sa nüüd küllalt näinud, et hädaohu tõsidust täielikult mõista?“

„Seda küll, aga kuna Tippoo mu ära tundis, siis teab ta ka, kes meid põgeneda aitas, eks ole? — Katsu seepärast ka ise kängistajate küüsisist pääseda, Hondin.“

Indiaalane kõhkles. „Kas sa ehk ei eksi?“ küsis ta rahutuult.

„Ei, ma ei eksi. Olen selles päris kindel! Ruttame, Hondin, tunnen end üsna haigena.“

Mahaut astus hoonest välja roospõõsaste vahele. „Järgi mulle,“ sosistas ta, „kedagi pole siin.“

Äkki kahisesid lehed nende ees. „Kedagi?“ kordas ühe mehe pilkav hää.

See oli Tippoo. Ta kandis alles sama kirjut, igasugu tühi-tühja ja vastikute ehetega kaetud riüüdi; kuna ta maod õnnetu ohvitseri südameverd imesid, oli ta vargsi välja jooksnud, et selgusele jõuda, kas see tõepoolest oli Richard, keda ta nii ootamata salajase, põgenemise otstarbekes sissesätud käigu võre taga oli silmanud. Nüüd põimis ta oma käsivarred rinnal risti ja naeris mõnitavalt.

„Eks ole,“ sõnas ta poolvalju kireva häälega, „elevant ootab juba reisivalmis, te võite põgeneda, jumalannale määratud ohvreid kõrvale toimetada? Hiihi, üks vile, üksainus hüüd minu suust ja sada rusikat haaravad teist kinni. Kas tunned äraandja saatust, Hondin?“

Ta tõstis käe väikese villega suu juure, välgukirelt sähvas ere hää läbi vaikse õhtuõhu, aga samal vilkel oli Richardi rusik härjapõlvase otsaesist tabanud. Hoop oli antud täiest jõust, Tippoo langes nagu püssikulist rabatud pikali.

„Kiiresti!“ hüüdis noormees. „Hondin, nüüd ei kahtle sa ometi enam.“

Nad jooksid kiirel sammul üle õue alla tee juure, kus Dshumbo rahulikult oodates seisis. Redel toetus juba ta külje najale, ta selja tagant hiilis Oskar kõheldes välja.

„Mäs juhtus praegu?“ küsis ta.

„Oleme ära antud,“ kiirustas elevantijuht, „ruttu! ruttu!“

„Sa tuled siis ühes meiega? — Oi, see on hää.“

Väledalt ronis ta sadulasse, Richard järgis talle ja juba asetask Hondin oma jala redelipulgale, — sääl aga lähenes kuri saatust.

Lossi päävärav avati seespoolt, suurem hulk mehi tormas õueväljale ja ragisedes kõlas piüssipaugu mürt-satus läbi õhu. Nagu varjud, hääletult, kuid täie ajuga lähenesid kõige esimesed elevantide.

Indiaalase keha võpatas, poolsurutud karjatus ta huulilt tõestas mõlemale noormehele, et kuul nende sõbra oli tabanud. Nagu kokku räägitult haarasid nad ta käsi-

vartest kinni ja rebisid ta sadulasse, kui juba nende vastased poole õueni olid jõudnud. „Hondin,“ sosistas Richard, „Jumala pärast, Hondin missugune on sinu elevandi salasõna?“

Mahandi silmad olid suletud, ta nägu oli kahvatu kui kriit, tal puudus jõud end looma kõrva juure kummardada; tasakesi sosistasid ta huuled vaevalt arusaadavalt ihe lühikese sõna.

Richard oli selle kõla lennust püüdnud. „Dshumbo!“ hüüdis ta, „pane tähele mu tark loom!“

Ja huuli halli kõrva külge vajutades, hingas ta kaks silpi, tasakesi, kuid tungival häälel: „Eloo!“ —

Dshumbo tõstis londi, ta vägev kogu hakkas liikuma ja veel kord, veel tungivamalt sosistas talle Richard selle sõna kõrva.

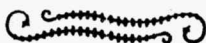
„Eloo!“ —

Kui juba tagaajajate ahned käed ta keha puudutasid, tormas Dshumbo teed mööda alla nõnda, et maa kõmi-

ses ja vasakul ja paremal ehmunud linnud oma pesadest õhku tõusid. Richard kuulis veel, kuidas keegi hüüdis: „Laske tüger välja! Neile järele! Neile järele!“ — siis oli elevand juba lossi kaugemale selja taha jätnud ja tormas edasi nagu nool vibult, nagu kull, kes kiires lennus läbi õhu vihiseb.

„Eloo! Eloo!“ kordas Richard.

PÕHJANABA VALLUTAMISPÜÜDED ÕHUTEEL.

11. juulil 1897. a. läks teele Spitzbergeni saarelt, mis Norramaa pool asub, õhukekspeditsioon — põhjanabale pääsemise eesmärgiga, mis maadeurijaile alatiseks kiusatuseks oli olnud.

Ekspeditsiooni otstarbeks oli ehitatud suur sääri-line aerostaat ehk õhupall — mahuvusega 4.500 m³ — mille ehitust suurepäraselt kordalainuks võis lugeda, niihästi tehniliselt kui ka mõnususte mõttes reisijale.

Julge õhusõitja Andrea ning tema abilisid Strindberg ja Frepkel asusid sellele ettevõttele kindla usuga asja kordaminekusse ega lasknud end hädaohliku teekonna juhtumustest hirmutada.

Start (õhkutõus) sündis täiesti korralikult ja hää tuule tõttu kandus aerostaat suure kiirusega põhja poole. Kõik rääkis selle kasuks, et õhusõitjail läheb korda poolusele pääseda, kuid liig vähe oli väljapaatide ekspeditsiooni õnnelikuks päraltajõudmiseks tema sihtpunkti. Isegi vahetpidamata allatuult lennates oli tarvis aerostaadil umbes 2.500-kilomeetriline kaugus ära lennata, et jõuda alles P.-Ameerika mandrile. Oleks aga tuul oma puhumissuhti muutnud, siis oleks õhusõitjail õige kaua põhjatuksinduses ümber hulkuda tulnud, et maadumise võimalust leida, rääkimata sellest, et see maa ei oleks võinud neile päästjaks olla, sest on ju inimene karedasse põhja õige hõredasti endale elamuud asutanud.

Mõne aja pärast pääle väljalendu saadi Andrealt postituuga järgmine teade: „13. juulil kell 12.30, põhjalaiuse 82° 2', läänepikkuse 15° 5'. Hää kõik lääne, 10° lõuna poole. Kõik korras. Andrea.“

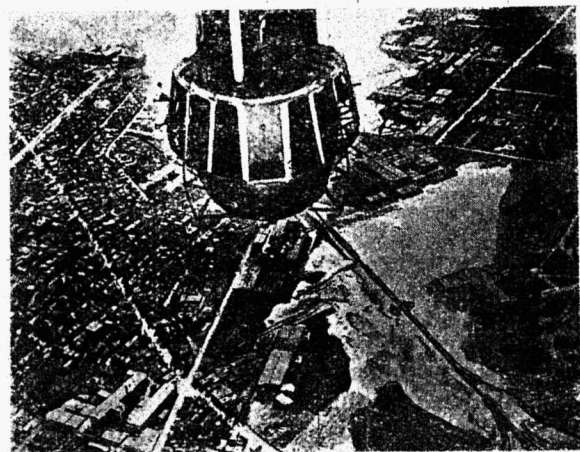
See on kõik, mis Andreast ja tema kaasreisijaist Strindbergist ja Frepkelist mälestuseks jäi.

Kus, kudas ja kuidas nad hukkusid — jäi saladuseks. Nagu eelpool kirjeldatud näha, julgesid õhusõitjad juba õhusõidu tehnika mõrkuse aegjärgul niisuguste inimeso mõtete täideviimisele asuda. Ettevõtte ebaõnnestumise ning hukkumise korral jäi julgeist õhusõitjaist ikkagi teatav mälestus ajaloo lehekülgedele püsima.

Ohvrid ei olnud ilmaaegsed — minevikust õpime. See, mis Andreale jäi kättesaamatuks tema palliga (ainult õnnelik juhus oleks võinud ta päästa), ei esine enam meie aja õhusõitjaile mõttetult riskerimisena, vaid eesmärgile jõudmine on täiesti võimalik.

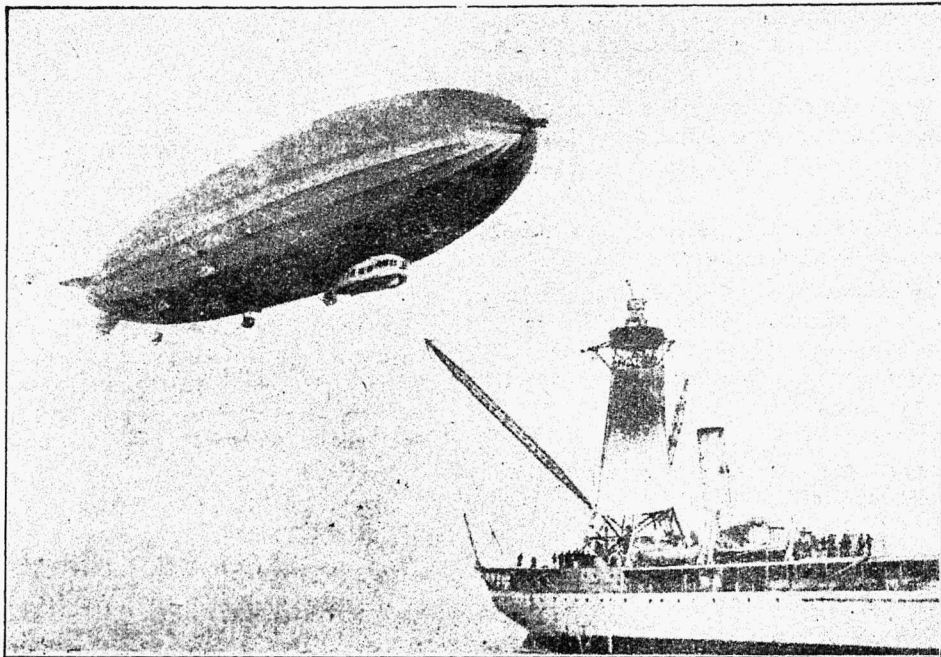
Ameerikas on sel alal praegu hoogsad ettevalmistused käimas.

Omades tugevat õhulaevastikku, mis täie õigusega oma nime kannab, otsustasid P.-A. Ühisriigid tema võimeid ekspeditsiooniks põhjanabale ära kasutada, valmis säädides seks otstarbeks dirishaabli ehk õhulaeva „Snenandaoh“, endist ZR-1.

P. nr. 1. Dirishaabli „Snenandaoh“ New-York'i kohal. Pildil on näha tagumine osa laevajuhi gondolist, mis tagumiselt gondolilt pildistatud.

Suurel dirishaabliil on seesugune „jalutuskäik“ täiesti võimalik, sest ta võib vahetpidamata ööd-päevad õhus viibida. Ka ei olene lennuõnn mootori kapriisidest, mille „ülesütlamise“ puhul peaks alla laskuma, sest mootor on õhulaeval ainult laeva edasitõmbamise, mitte aga tema õhushoidmise otstarbeks, nagu aeroplaniil. Dirishaabli ujub õhus nagu laev vees ja seepärast ei too veel mootori rike endaga hukkumist kaasa, vaid lendu võib jätkata.

P. nr. 2. Dirishaabli „Shenandaoh“ laevale eriti seks otstarbeks ehitatud masti küljes „ankrus“.

Kõik need dirishaabli paremused annavad täieliku lootuse ameeriklaste ekspeditsiooni õnneliku kordaminekusse. Sama „Shenandaoh“ täidetakse mittepõleva gaasi — heeliumiga, mis tulekahju võimaluse täielikult kõrvaldab.

Abiandmisjuhtumusteks on dirishaabli saatjateks merd mööda kaks laeva määratud, mis varustatud veel 6 lennukiga — arheoloogilisteks vaatlusteks.

Ohunavigatsioonitingimused põhianabal ei valmistavat iseäralisi raskusi ja ameeriklased ei loe seda uurimisteekonda raskemaks kui lendu üle Atlandi ookeani. Muret võib valmistada ainult üks asjaolu. Et reis ka-

vatsetud on suvel ette võtta ja kui surviste lennutingimuste juures temperatuur poolusel madalam pole kui Inglismaa talvine temperatuur, siis on talv ja sügis põhianabal väga tormised.

Keskmine lennukestvus Aljaskast Euroopasse üle põhianaba ei või üle 50 tunni olla ja seepärast on see kõige lühem tee Ameerikast Euroopasse pääsemiseks ning eelseisev selle tee uurimine, ühenduses polaarmaade õpetlikkude uurimistega, annab palju väärtuslikku teadusele ja etendab tähtsat osa mõlemate poolkerade rahvaste läbikäimises.

H. Nahkur.

POEET.

Oskar Wilde. Tõlkinud H. J.

Elas kord talupoeg, keda armastati külas seepärast, et ta muinasjutte oskas pajatada. Hommikul lahkus ta külast ja tuli tagasi õhtul. Tööst väsinud talupojad istusid ta ümber ja küsisid:

„Jutusta, mida nägid?“

Ja ta kõneles neile:

„Ma nägin metsas fauni, kes vilet mängis, ning noored haldjad tantsisid reas.“

„Jutusta veel!“ nõudsid talupojad.

„Nägin rannal kolme sireeni, keda tõstis lainetehari. Nad kammisid kuldkammeidega oma rohelisi juukseid.“

Ja inimesed armastasid teda nende lugude pärast.

Kord läks ta varakult külast välja, astus mere ääre ja nägi korraga kolme sireeni. Need hõljusid laineteharjadel ja kammisid kuldkammeidega oma rohelisi juukseid. . . Ta läks edasi, metsa, nägi fauni; faun mängis vilet ja kooris karglesid noored haldjad.

Õhtul tuli ta tagasi. Talupojad pärisid, nagu ikka, muinasjutte.

„Jutusta, mis sa täna nägid?“

Ta vastas neile:

„Täna ei näinud ma midagi.“

Kihnu saare rahvaluule.

Laul laisast mehest.

Muude mehed käivad merel,
 Kõigi kaasad käivad kalal.
 Ei mu mees lähe merele,
 Ei mu kaasa käi kalale.
 Ma saatsin kaasa kalale,
 Ma a'asin mehe merele,
 Mees tuli, valetas minule:
 Meri oli kinni külmetand.
 Ja mere ääred härmatand.
 Läksin ise ju merele,
 Läksin kukesta kalale.
 Tulin aga koidikul koduje,
 Tõin aga tuhat tursakala,
 Viisikümmend vimmakala,
 Kuusikümmend kohakala,
 Seitsekümmend siiakala. –
 A'asin mehe veskile,
 Mees tuli, valetas minule:
 Veski oli lagunend
 Ja veski purjed pooleks läind.
 Läksin ise veskile,
 Jahvatasin jahud parajad,
 Tegin aga tangud fillukesed,
 Tulin koju, keetsin pudru.
 Enesele keetsin tangupudru,
 Mehele keetsin keepudru,
 Enesele tegin koorekastet,
 Mehele tegin tõrvakastet,
 Enesele keetsin kalaliha,
 Mehele keetsin kiisapäid.
 Mees siis hakkas nurisema,
 Mina rusikaid rabama!
 Mees siis hakkas paluma:
 Kulla naine, pai naine,
 Ole terve tegemast,
 Keepudru keetemast
 Ja tõrvakastet tegemast
 Ja kiisapäida keetemast.
 Ma a'asin mehe sauna kütma,
 Mees tuli, valetas minule:
 Saun aga oli lagunend
 Ja sauna keris sisse kukkund.
 Läksin ise sauna kütma,
 Kütsin sauna soojasse.
 A'asin mehe vihtlemaie,
 Ise leili heitemaie.
 Sirutasin seljasooned,
 Katkestasin kaelasooned,
 Viisin siis sipelga pesasse,
 Sipelgad ta silmad sõid,
 Erilased hinge võtsid.
 Nii sain lahti laisast mehest.

KEVADE OOTEL.

Morgan.

Lumi katab maapinda. On talv, aga õhus on teistsugused lõhnad ja helid kui talvel. Nii kui õhus on tunda kevadet, nii on ka iga inimese rinnas kerkinud vaikne ja igatsev kevadeootus. Päikesepaistel sulab lumi ja maalapid tulevad nähtavale. Rõõm täidab seda nähes iga inimest. Tunned värsket mullalõhna, mis tõuseb üles sinise Eesti taeva poole. Kurvalt näevad mustavad maalapid välja. Koltunud rohi kollaste kõrtega teeb ta seesuguseks. Aga varsi tärkavad siin noor rohi ja lilled, mesilane lendab õielt õiele mett kogudes. Värske lillelõhn tõuseb nagu ohvrialtarilt taeva poole. Aga lund on veel küllalt, nii et lilled ega rohi ei saa kasvada. Kulub mõni nädal ja lumi on kadunud. Ja täielikult lehvib kevad üle Eesti. Varsi vilistavad kuldnokad ja lõokesed meie kodumaale kiitust ja võtavad kevadet oma lauluga vastu. Suure põlisesse kaske on puuritud auk, kust nenni kaudu magusat mahla nõriseb. Veed kohisevad ja kased mühavad ja lohutavad sind kõigis muredes oma pühalki kohinaga. Aga ainult eestlased kuulevad seda. Võõramaalased, kes seda pühalkiku kohinat kuulda saavad, ei oska seda tähele panna ja nende kõrvadele jääb see kuulmatuks. Mis võib olla veel ilusam kui meie

kodumaa kaskede kohin ja vete vulin. Tärkama hakkab ka varsi noor rohi ja puudele ilmuvad hõrekorvad. Päike paistab soojalt ja taimed kasvavad jõudsasti. Ilmuvad õied ja täieline kevad ongi käes. Tänavu kevadel ei saa meie küll vist suuri vetekohinaid kuulda, sest lund on vähe. Aga seevastu tõstavad meie kased uhkesti oma latvu ja oma kohinaga tervitavad kevadet.

Kord lumel sihita uidades jõudsin põllupeenrale, kus leidsin mitu lappi paljast maad. Ma laskin kaua oma silmad kevade esimestel ilmutustel seista ja läbi pää vilkistas mul mõte: „Kevad on ligi!“ Paar päeva pääle seda ilmusid juba kuldnokad. Neid nähes tahtis mu süda otsse rõõmust lõhkeda. Meil oli ainult mõningaid paljaid maalappe, kui kuldnokad juba meil olid. Nad vilistasiid nii rõõmsasti, nagu polekski lund maas. Kevadeootus pakatab meie rinnus aegamööda, nagu kevadki, siis paisub ta, kuni kevad tuleb.

Kevad on lillelõhna ja lauluga täidetud aeg. Kevad on nagu noorus, ta teeb vanagi rõõmsaks ja paneb tema südame rõõmust hüppama. Seepärast ootame teda kõik. Kevad, tule, sa pea ja too meile palju lilli ja lunde!

KOLM KALLISKIVI.

A. Lints.

Tal oli kolm kalliskivi. Üks oli tumesinine kui sügisõine taevas, kui sinetav ookean, millel pole põhja, millel pole äärt, mis on otsatu... Teine oli punane. Oli punane kui Hämäriku ja Koidu suudlus suvisel ööl, — oli kui värskelt voolav veri surija kangelase rinnast. Ja kolmas oli kui helendav koidutäht, kui päike, — mis tegi pülkased pimedad ööd heledaks, ajas minema varjud, kaotas udu.

Ja tema oli uhke ning õnnelik. Ta armastas neid kalliskive, mis olid suurimad varandused maailmas. Oma mured uputas ta sinise kalliskivi põhjatumasse sinna; haavatud rind leidis kosutust punase kalliskivi purpur-sest helgist. Mustad mõtted aga ajas minema kalliskivi, mis oli kui päike, kui koidutäht.

Siis juhtus tal õnnetus, ja ta jäi ilma sinisest kalliskivi.

ta. Ta nuttis, oli kurb, kuid aegamööda harjus oma kaotusega. Kuid ta vaenlased olid ta pääle kadedad ja otsustasiid riisuda temalt ta varandused. Ja tema ei jõudnud neile vastu panna, sest meid oli palju, kuna tema oli ükski, ja nii rõõvisid nad temalt punase kalliskivi. Kuid veel oli tal üks kivi, mis valgustas pimedamaid öid, ja sellest leidis ta lohutust. Sääli tuli tema juure sõber, kes tema kivi laitis ning väärtusetuks nimetas, ja ta viskas oma kadeda sõbra nõuandel ära kivi, mis oli väärtuslikum kalliskividest. Kuid — kui ta selle teinud, tulid mustad mõtted tema südame ja ta ei suutnud meid säält välja ajada. Ja siis oli ta õnnetuim inimesist, sest — ema armu oli ta kalmu alla matnud, isamaa olid ta vaenlased riisunud — oma Jumala oli ta aga ise endast tõuganud.

Kevadpühadeks.

K. O. Juht.

*Olge rõõmsad, vabad hinged,
kevadpäevil ilusail,
sest veel pole tuuled vinged
mühamas te noorusmail!*

*Olge rõõmsad, pidutsege,
tantsige ja hõisake,
elu, ilu isunege,
laulge hümne rõõmule!*

*Ainult ükskord kevadpäevad,
ükskord elu nooruslik,
praegu silmad õnne näevad —
tundmatu on tulevik ...*

JALA ÜMBER MAAILMA. 1924.—1930.

Karl Steppinger, noor rändur ümber maailma, tervitab vikerkaarlasi.

Noor belglane, Karl Steppinger, tahab 6 aasta jooksul läbi rännata kogu maailma. Ta ainuke edasiliikumisabinõu manneril on kaks tugevat jalga ja merel — laev. Hiljuti jõudis ta Tallinna, kus ta „Vikerkaare“ toimetusse sisse astus. Ta leiab, et looduse ilu vaadelda ei saa vaguniaknast, vaid vabalt liikudes vaba mehena, külma ja kuuma vastu karastatuna, julgelt ja iseseisvalt. Kaasas on tal päevapildiaparaat ja päevaraamat. Välja läinud Brüsselist (Belgias) 8. juunil 1924. Viibimine igal maal politsei-revisjoni poolt kindlaks tehtud. 62.000 km. jala ja 27.000 km. laeval. Täni läbi käinud: Belgia, Prantsusmaa, Monako, Itaalia, Schveitsi, Austria, Serbia, Rumeenia, Tsheho-Slovakkia, Poola, Saksamaa, Danzigi, Leedu, Läti, Eesti.

Karl Steppinger lubas mees pidada vikerkaarlasi ja a. 1930, kui ta oma reisilt Brüsseli tagasi on jõudnud, saata meile oma reisirakirjadest avaldamiseks „Vikerkaares“. Nii vast kuuleme temast edaspidi veel.

PEEKER, MIS PÄÄLE TARVITAMIST ÄRA SÜÜAKSE.

Ameerika koolides antakse õpilastele tundide vaheajal einet: piima ja biskviiti. Ühenduses sellega on tarvitusele võetud peeker, mis pääle tarvitamist ära süüakse. Peeker on valmistatud nisujahust ja kaetud shokolaadi korraga. Ta mahutab enesesse samapalju piima kui harilik teeklaas.

Tervishoidlisest seisukohast on sööda kõhasem kui harilikud klaasid.

MIKS KÕRVETAB SINEP KEELT?

On olemas palju keemilisi ollusi, mis tekitavad mõne õrnema nahaosaga kokkupuutumisel kõrvetavat valu; üks sarnaseist on sinep. Ta mõjub keelele ja muuke õrnale nahale ärritavalt; ta sunnib kokkupuutumisel veresoone paisuma ja vere harilikus koosseisus tekib sääl väike muudatus. Nahale, mis oli sinepiga kaetud, tekib vill. Kõige suuremad villid tekivad sinepiplaastrist. Nahk, mida sinepiplaastrid mõnda aega on katnud, muutub veresoonte paisumise tõttu tulipunaseks, hiljem tekitavad sinna villid. Veresoonte tursumine tekitab surve närviotsakestele ja närvid annavad meile edasi põletamistunde. On veel teisigi aineid sinepi kõrval, millel on umbes samasugune mõju nahale. Nii mitmeidki neist tarvitatakse arstirohtudeks.

Tallinna praegu peetavast keskkoolidevahelisest maleturniirist osavõtjad.

Ees istuvad vasakult paremale: R. Pärnpuu (Tall. I reaalkool), Piilmann (Tall. I reaalk. jury liige), Lasn (linna poegl. gümn.), K. Michailov (Amoretti gümn.).

Seisavad vasakult paremale: Leesment (T. I reaalk.), Kleinberg (Tall. I reaalk.), Jõulu (Kubu gümn.), Jääger (kaub.-kool), Sihver (Tall. I reaalk. jury liige), E. Veedemann (kaub.-kool), F. Rotberg (kommertskool), Gründorf (T. I reaalk.), Kummel (linna poegl. gümn.), V. Tepaks (linna Vene gümn.), B. Kerner (Amoretti gümn.), H. Tombach (Saksa reaalk.), Saar (linna poegl. gümn.), B. Lindquist (Saksa reaalk.).

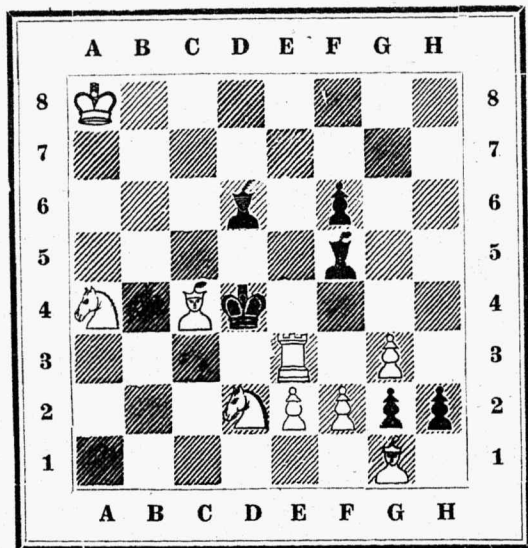
MALE.

Toimetaja A. Burmeister.

Ülesanne nr. 50.

Kokku säändnud A. Jakobson (Tartus).
„Vikerkaare“ originaal.

Mustad.

Valged.

Valged: K a8, V e3, O c4 ja g1, R a4 ja d2, E e2 ja g3.

Mustad: K d4, O d6 ja f5, E f6, g2 ja h2.
E = ettur = sõdur.

Valged algavad ja annavad matt k a h e sammuga.

Ülesande nr. 46 lahendus.

1. L a5 — h5, g6 : h5, 2. c2 — c3 annab matt.
1. (L a5 — h5), K d4 — e4, 2. L h5 — g4 annab matt.
1. (L a5 — h5), O g7 — e5, 2. L h5 : e5 annab matt.
1. (L a5 — h5), R e7 — d5, 2. L h5 : d5 annab matt.
1. (L a5 — h5), ükskõik, 2. L h5 — g4 annab matt

Märkus.

Juhime maletajate tähelepanu sellele, et mitme isiku poolt saadetud M. Roshdestvenski ülesande nr. 47 lahenduskatse 1. L g2 — c6 ei vii sihile, sest must võib vastata V c7 — f7. Ka lahenduskatse 1. R a5 — b3 on ebaõige järje tõttu V c7 — c6 +. Et ebaõige lahenduse saatjaile võimaldada oma lahendust õiendada, toome lahenduse alles kahe nädala pärast.

Õiged lahendused ülesandele nr. 46 saatsid:

Raoul Pärnpuu (Tallinnast), Leo Lilienthal (Nõmmelt), A. Kirilov (Tallinnast), Hugo Lübeck (Laeva vallast), Erich Laasi (Tallinnast), Alfons Pachel (Tallinnast), Evald Toming (Narvast).

Õiged lahendused ülesannetele nr. 44 ja 45 saatsid veel: Alfons Pachel ja Evald Toming.

Malenurga kirjakast.

Hrad C. P. ja J. V. Teie poolt saadetud Fridlicius'i ülesanne on meil ammu tuntud. See probleem sai mitme aasta eest ühel Helsingi turniiril III auhinna.

Lõbus ülesanne.

Hobuseraua tiikkideksraimimine.

Kuidas võib hobuseraua kujulist puutükki k a h e kirvelöögiga kuuks tiikiks raiuda, päale esimest lööki tiikkide asupaiga muutmata jättes?

„Vikerkaares“ nr. 12 ilmunud ülesande „Kirjakandja“ lahendus:

Ühtekokku läheb ta 14½ t. — 1 = 13½ tundi. Kui ta oleks selle maa esialgse kiirusega läbi käinud, siis oleks ta 13½ t. tunnis käinud $24 + 5 \times 2 = 54$ versta ja ühes tunnis $54 : 13½ = 4$ versta. See oli ta esialgne kiirus.

Õiged lahendused saatsid: Tallinnast — Kaljo, Bimber, Ed. Bruhlin, Väike Valdi, E. Lepistu, Ülemistejärve vanake. G. Uesson, Edmond Dantes; Hallistest — K. Tünder, J. Tünder, J. Kaljapullk; Viljandist — Varjula; Vasalemmast — Metsaköihin; Sondast — Ernst Roost; Pärnust — Leonhardt Männik; Tartust — Must Mees; Tapalt: Oliver, Lõvi; Leltest: Vikerkaarlaste malevast: Sõjakangelane, Põhjavaim, Nõmmelill, Suur Jaaguar; Harkust: Eikeegi ja Merihunt; Tallinnast: Põhjalla; Veliselt: A. Kivi.

Kirjavastused.

Herbert Nahkur. — Teie töö ilmub. Pärast ilmumist pöörge talitusse.

Edmond Dantes. — Andsin Teie luuletuse edasi „Laste-Rõõmule“, kuid ka sääl ei saa teda tarvitada — ta vigase riimi pärast. Ärge asjata saatke nõrku luuletusi!

Ilmar Rebane. — Vene revolutsioonist on juba liig palju kirjutatud. Ei ilmu.

M.Fridolin. — Läks paberikorvi.

Bruno Pärli. — Teie töö avaldame „Noorte kaastöö“ osas, Karl Ehrmann. — Ülevaate läinud aastal ilmunud noorsookirjandusest juba kirjutab meile keegi teine kaastöeline. Teie kirjutused sel alal on tihti liig pinnapääseld ja shabloonilised.

Adrienne Lints. — Teie luuletused ilmuvad.

Kirjatööde auhinnavõistlus.

Vikerkaarlased! Te kõik tunnete lauluisa Fr. Kreutzwaldi, kunstnik Ants Laipmani maalitud pilti, kus laulik, üks Eesti tulevikku rajajaist, seisab ja pilk ulatub vaatama nagu kaugele tulevikku: „Kaugelt näen kodu kasvama“ Ja Eesti kodu kasvas — sai!

Igatüks tunneb Eesti kuldset vanasõna: „Oma tuba, oma luba.“ Sääl on riik, kus igatüks on kuningas, täeline peremees kes vabalt võib lasta valitseda oma vaimu.

Käes on aeg, kasvamisel ja loomisel on Fr. Kreutzwaldi ennustuses nähtud Eesti kodu. Milline ta saab? Milliseks ta loovad meie noored, Eesti tõusev põlv? Milline vaim saab valitsema temas? — Ja vaadake, see ongi meie kirjatöö teema või aine: Missuguseks looksid oma kodu?

Osa võtta võistlusest võivad kõik „Vikerkaare“ lugejad.

Tähtaeg: 10. mai, mis ajaks tööd „Vikerkaare“ toimetusele, Pikk tänav 2, Tallinn, vaja sisse saata, autori nime ja aadressiga.

Auhind: Mõni kirjanduslik teos, mille valikul auhinna saaja soovid arvesse võetakse.

Auhinna osaliseks saanud töö avaldatakse „Vikerkaares“.